

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

LAK-õppe päev 2023

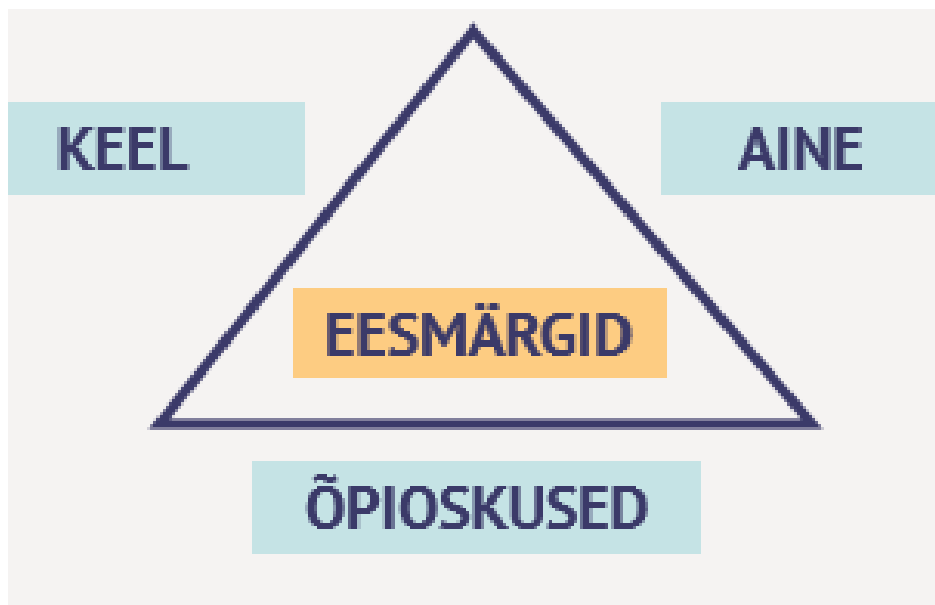
Iga tund on keeletund –
õppekeelest erineva
kodukeelega laps aineõppes

Maire Kebbinau

Haridus- ja Teadusministeeriumi üld- ja kutsehariduse
keelepoliitika valdkonna peaspetsialist

V Spaahotell ja Konverentsikeskus, Riia 2, Tartu

LAK-õpe - Lõimitud aine- ja keeleõppes on tähelepanu suunatud aine- keele- ja õpioskuste samaaegsele arendamisele igas ainetunnis.

Alates aastast 2010 on keelekümblusprogrammi algatusel aprillikuus keskendatud tähelepanu lõimitud aine- ja keeleõppele, et seda õppeviisi väärtustada ja tutvustada koostöös keelekümblusasutustega.

LAK-õppe päev – konverents –seminar HTM keelepoliitika ja keelekümblusprogrammi eestvedajate korraldamisel

LAK-õppe kuu - aprillis tähistatava LAK-õppe kuu raames tutvustavad haridusasutused lõimitud aine- ja keeleõpet ning keelekümbluse edulugusid, metoodilisi lahendusi, materjale ja töökorraldust, haridusasutustes on avatud õpitoad jpm.

LAK-õppe kuu sündmused:

LAK-õppe kuu sündmused: 9 kooli, 12 sündmust: Jõhvi Vene põhikool, Kohtla-Järve Slaavi põhikool, Kohtla-Järve Tammiku põhikool, Narva Kesklinna gümnaasium, Narva Kreenholmi gümnaasium, Narva Vanalinna riigikool, Kehra gümnaasium, Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasium, Valga Priimetsa kool:

avatud tundide kuu kolleegidele, külalistele keelekümbluspäev, keelekohvik kontaktide loomiseks, seminar või õpiampsude päev metoodika tutvustamiseks või õpilastega koos osalemiseks mängud "Õpime liikudes," , orienteerumismäng „Kas tunned oma kodulinna“ jpm

<https://www.hm.ee/eesti-keel-ja-voorkeeled/lak-oppe-kuu>

LAK-õppe kuu sündmused: 12 lasteaeda, 29 sündmust: Narva lasteaiad „Sädemeke“, „Muinasjutt“, „Potsataja“, „Cipollino“, Kohtla-Järve Lasteaiad „Punamütsike“, „Kirju-Mirju“, „Aljonuška“, „Tareke“, Sillamäe lasteaiad „Jaaniussike“, „Päikseke“, „Rukkilill“ ning Tartu lasteaed „Annike“: metoodikat tutvustavad tegevused veebis või lõimitud õppetegevused, etendused või koosmängud.

Keeledušš - igahommikune rutiin, kus lauldakse sarnaselt karaokele eesti, 5–10 minutit kus on liitunud 32 haridusasutust 1163 lapsega.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kristo Siig

Emili Kooli ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja; haridustehnoloog ning ajalooteemaliste õppevideote looja; juutuuber, ettevõtja.

Miks me kohtume LAK-õppe päeval?

LAK-õppest ja keelekümblyuses lähemalt:

- <https://www.hm.ee/eesti-keel-ja-voorkeeled/loimitud-aine-ja-keeleoep>
- <https://harno.ee/keelekumblus>
- <https://www.facebook.com/groups/lakope.keelekumblus/>

LAK-õppe päev 2023

Iga tund on keeletund – õppekeelest erineva kodukeelega laps aineõppes

Iga õpetaja on keeleõpetaja. Kuidas?

- Aktuaalsed teemad eestikeelse õppe korraldamisel
- Euroopa keeleõppe raamdokumendi sõnumid
- Õpetajate ettevalmistuse ja koolitusvõimaluste ülevaade.
- Õpetajate ettevalmistuse suunad ja sammud ülikoolides
- Teises keeles iga lapse õppimise toetamisest ja õpikeskkonna laiendamisest kultuuriruumis

Õpetajalt õpetajale lõimitud aine ja keeleõppest

Töötubades räägitakse lähemalt

- keelekümluskoolide kogemustest,
- koolituskeskuse rollist,
- keeleomandamist toetavast keskkonnast ja
- meetodikate ning õppematerjalide kasutamisest

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

LAK-õppe päev, 12.04.2012

V Spaahotell ja Konverentsikeskus, Riia 2, Tartu

Iga tund on keeletund – õppekeelest erineva kodukeelega laps aineõppes

Iga õpetaja on keeleõpetaja. Kuidas? Ettekanded ja vestlusring

Aktuaalsed teemad eestikeelse õppe korraldamisel. Ingar Dubolazov, eestikeelsele õppele ülemineku juht Haridus- ja Teadusministeeriumis. SI 7
Euroopa keeleõppe raamdokumendi sõnumid lõimitud ja tegevuspõhiseks keeleõppeks. Pille Põiklik, Haridus- ja Teadusministeeriumi keeleosakonna peaekspert SL 17
Õpetajate ettevalmistuse ja koolitusvõimaluste ülevaade. Heidi Uustalu, Haridus- ja Teadusministeeriumi haridusjuhtimise ja õpetajapoliitika valdkonna juht SI 21
Õpetajate ettevalmistuse suunad ja sammud Tallinna Ülikoolis. Katrin Poom-Valickis, TLÜ haridusteaduste instituudi õpetajahariduse professor SL29
Õpetajate ettevalmistuse suunad ja sammud Tartu Ülikoolis. Krista Uibu, TÜ haridusteaduste instituudi õpetajate seminari juhataja, algõpetuse professor SI 40

Vestlusringis liituvad:

Anna Golubeva, TÜ Narva Kolledži mitmekeelse hariduse keskuse juhataja
Hiie Asser, Tartu Annelinna Gümnaasium direktor, kasvatusteadusdotor

Ettekanded:

Kas iga laps on võimeline õppima teises keeles? Merit Hallap, Luunja Keskkoooli logopeed SI 52
Kultuuriranits laiendab eestikeelset õpikeskkonda. Signe Siim, SA Eesti Kunstimuuseum haridus- ja publikutöö arendaja SI 73

Töötoad: Õpetajalt õpetajale lõimitud aine ja keeleõppes

I sessioon

- 1.töötuba „Mina – õpetaja, mina – professionaal. Koolitus- ja metoodikakeskuse roll õpetaja professionaalse arengu toetamisel“ Natalia Presnetsova, Tallinna Pae gümnaasium
- 2.töötuba “Mängides keel selgeks” Margit Pinna-Valge ja Diana Astok, Jõhvi vene põhikool
- 3.töötuba „Kui eesti keeles on raske õppida... Soovitusi logopeedilt“ Merit Hallap, Luunja Keskkoool, logopeed
- 4.töötuba “Koosõppiv klassiruum: õppematerjalide kohandamine” Iiris Oosalu ja Eva Ronk, Avatud Kool

II sessioon

- 1.töötuba “Keelekümbluskooli juhtimise kogemusi”, Tatjana Salu, Narva Vanalinna riigikool
- 2.töötuba “LAK-õppes mängeldes” Tatjana Baum-Valgma ja Anna Sele, Tallinna Läänemere gümnaasium,
- 3.töötuba “Koolipäev Pärnu linnas. Pärnu Tammsaare kooli koostöö linnavalitsusega” Kristel Kallau, Pärnu Kunstide Kooli direktor; Merle Taggu ja Luule Kustassoo, Pärnu Tammsaare kool
- 4.töötuba “Projektõppe võimalused aineõppes” Iiris Oosalu ja Eva Ronk, Avatud Kool

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Aktuaalsed teemad eestikeelse õppe korraldamisel

Eestikeelsele õppele üleminek

Ingar Dubolazov

Haridus- ja Teadusministeeriumi eestikeelsele õppele ülemineku
juht

12.04.2023

Igäihel on õigus saada kvaliteetset eestikeelset õpetust sõltumata emakeelest või geograafilisest asukohast Eestis.

- Üleminekul eestikeelsele õppele on peamine eesmärk pakkuda kõigile Eesti lastele võimalust omandada kvaliteetne eestikeelne haridus.
- Terviklikult eestikeelne haridusruum annab parema võimaluse hariduse edasiseks omandamiseks, toimetulekuks tööturul ning toetab seda, et Eestis elavad inimesed oleksid ühises info- ja väärtusruumis. Haridus on lõimumise baasiks.

Tegevuskava

Haridus-ja Teadusministeeriumis on koostatud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022–2030, mis koosneb üheksast teemaplokist (35 alateemat).

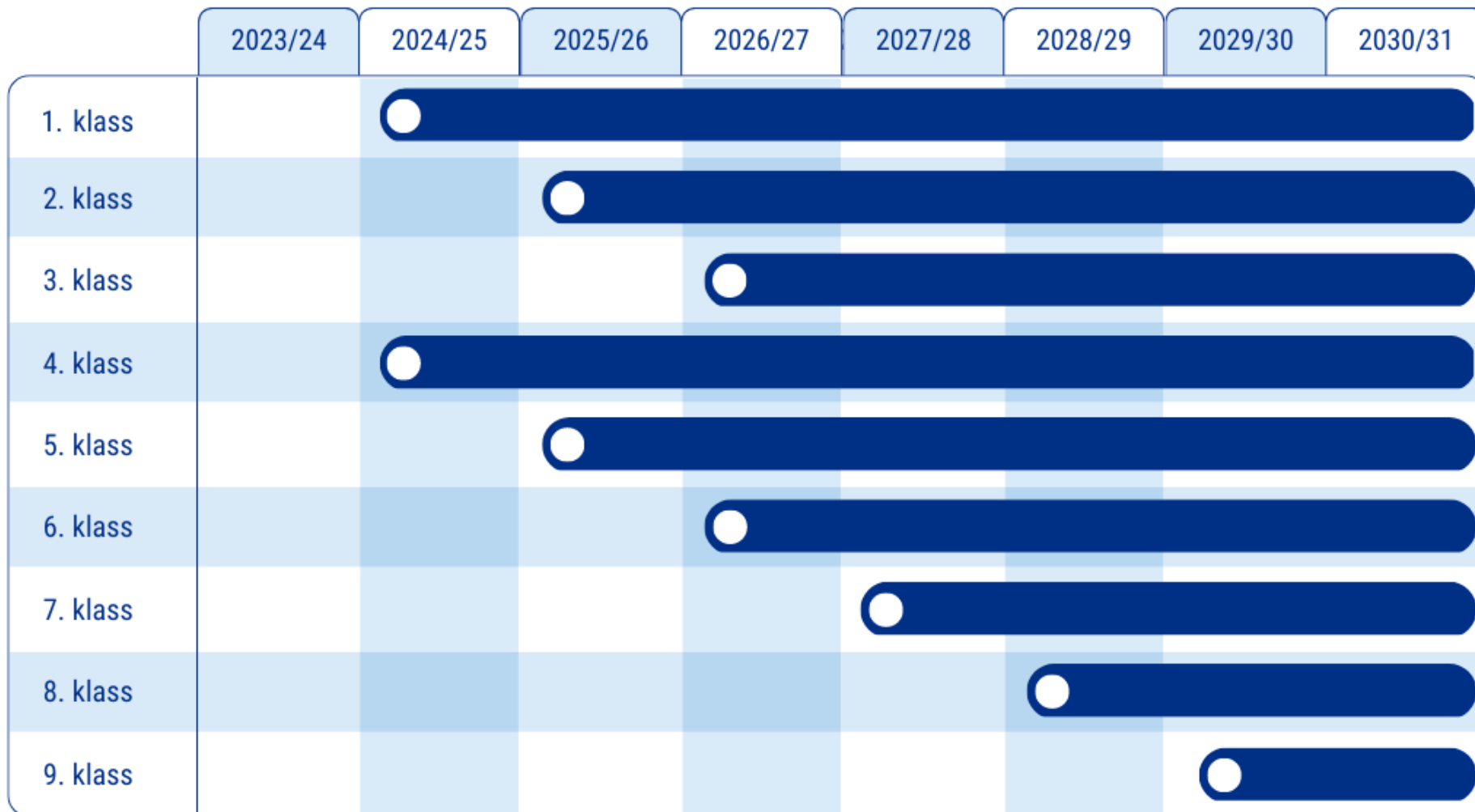
Haridus-ja teadusminister Tõnis Lukas on tegevuskava 16. detsembril 2022 kinnitanud. Eestikeelsele õppele üleminek toimub kolmes etapis

- 2022.–2023. a eestikeelsele õppele ülemineku ettevalmistamise periood;
- 2024. a toimub eestikeelsele õppele üleminek alushariduses ja 2024. a algab eestikeelsele õppele üleminek 1. ja 4. kl.

Eestikeelsele õppele üleminek lõppeb 2030. a.

Eestikeelsele õppele üleminek üldhariduskoolides

Toetume Keeleameti 2021. a sügisel kogutud andmetele:
koolieelsete lasteasutuste, üldharidus- ja huvikoolide haridustöötajad: 2308;
kutseharidusasutuste töötajad: 131.

See vajadus on kokku üle nelja taseme: A2, B1, B2, C1.

Rõhuv enamus vajavad hetkel esmalt tuge, et liikuda B2-tasemele (u 1500 inimest, lisaks kutsehariduses 61).

C1-tasemel on koolitusvajadus märgitud 222 inimesel (lisaks kutsehariduses 45), kuid eestikeelsele õppele üleminek hakkab 1500+61 seast inimesi C1-rühma ümber tõstma, nii nagu eestikeelne aineõpe aasta-aastalt laieneb.

Haridustöötajate toetamine eesti keele õppes

- Töötukassa maksab tööandjatele **koolitustoetust**, et vajaduspõhiselt kollektiivides toetada eesti keele õpet.
- Eelmisel aastal on kasvanud kolmekordseks haridustöötajate hulk, kes osalevad **Töötukassa poolt rahastatud koolitustel tööandja juures**.
- **INSA pakub nõustamist**, sh aitab õppijal täpsustada tema keeleoskustaseme ja leida sobivad õpiviisid. Nõustamise läbinuile pakub INSA vabade kohtade olemasolul kohta sobival kursusel.
- Madalamate keeletasemete omandamiseks on olemas **e-kursused Keeleklikk (0–A2-tase) ja Keeletee (B1)**. Mõlemad on kasutatavad inglise, vene ja osaliselt juba ka ukraina keele baasil.
- Lisaks kursustele on vajalik, et **koolid loovad nii õpilastele kui ka õpetajatele keskkonna, kus eesti keeles töötada ja suhelda**. Keskkond peab soosima keele kasutamist, sh andma võimalusi eesti keeles suhelda ja lubama teha vigu.

Vene keele õpe ja müüdid

- Vene keele õppimine on edaspidi võimalik oma **emakeele ja kultuuri valikaine raames**. Emakeelt ei saa õppida võõrkeelena.
- Oma emakeele ja kultuuri õpet, siinkohal vene keele õpet viib kool läbi mahus **2 õppetundi nädalas**. Kui õpilane õpib eesti keelt teise keelena, ei ole tal B-võõrkeele kohustust. Seega 6. klassist alates on võimalik arvestada B-võõrkeele tunnimahuga, samuti on lubatud nädala õppekoormust 1 tunni võrra tõsta, kui vaba tunnimahu ressurss ei võimalda oma emakeelt vähemalt 2 tundi nädalas õpetada.
- Võõrkeele õppimise eeldus on võimalus suhelda inimestega väljaspool oma kodumaad. Seetõttu peaks õpilase esimene omandatud võõrkeel olema rahvusvaheline suhtluskeel. Vene emakeelega õppija jaoks ei ole vene keel võõrkeel ja eesti emakeelega õppija jaoks ei ole vene keel võõrkeelena esmatähtis.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Keeleõppe toetamine

Mõned täpsustused:

- keelekümblusele eraldati 1 198 350 eurot, 5002 õpilast
- uussisserändajatele (sh UA) kokku 2 467 000 eurot, 6080 õpilast
- >40% eestikeelset mahtu rakendavatele koolidele 442 214 eurot, 2636 õpilast
- >60% eestikeelse õppe mahtu rakendavatele koolidele 335 250 eurot, 1361 õpilast.

Kokku 10573 õpilast, 4 442 014 eurot.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Ülikoolide rahastuskokkulepe

- Täiendavad õppekohad õpetajakoolitusse (ca 400 kohta)
- Täiendavad meetmed toetamaks õpetajakoolituse tudengite eesti keele oskust
- Narva Kolledži õpetajakoolituse õppejõudude palgatoetus

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Muutuse stabiilsus sõltub kohapealsest võimekusest

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Euroopa keeleõppe raamdokumendi sõnumid lõimitud ja tegevuspõhiseks keeleõppeks !

Pille Põiklik, Haridus- ja Teadusministeeriumi keeleosakonna
peaekspert

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

„Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine. Sõsarväljaanne“

<https://hm.ee/eesti-keel-ja-voorkeeled/voorkeeled-eestis/voorkeelte-ope-eestis>

- **Tegevuspõhisus** ja elulisus, sh õppija kaasamine ja autonoomia
- Kommunikatiivne keeleoskus (keelt kasutatakse mingi eesmärgi täitmiseks)
- Mitmekeelsus ja –kultuurilisus (sh õpetajate võimekus toetada õppijate mitmekeelsuse arengut)
- **Lõimitud** õpe, sh vahendamisoskust arendades

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest!

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Õpetajate ettevalmistuse ja
koolitusvõimaluste ülevaade

Õpetajad loovad homse Eesti

Heidi Uustalu

Haridusjuhtimise ja õpetajapoliitika
valdkonna juht

12. aprill 2023

LOO
ISE OMA
UNISTUSTE
KOOL!

Valides õpetajaamet, valid põneva ajaga sammu pidava töö.
Aga ka võimaluse liikuda elus edasi ja kujundada ühiskonna
nägu. Ja mis peamine – targa seltskonna kogu eluks.

õpetaja.eu

Keskmine õpetaja õppeaastal 2022/2023

NÄITAJA	Sisu
keskmine vanus	49
naine	85%
Eesti kodakondsus	94%
eesti emakeelega	80%
vastab kval nõuetele	81%
magistrikraad või vastav kvalifikatsioon	65% õpetajatest on kõrgeim omandatud kvalifikatsioon magistrikraad või vastav kvalifikatsioon
töötab ühes koolis	94%
munitsipaalkooli õpetaja	84%
Tallinn	29% kõigist õpetajatest töötab Tallinna koolides
õpetab kahes kooliastmes	44% õpetajatest õpetab kahes kooliastmes
keeleainete valdkonna õpetaja	39% õpetajatest õpetab kas ainult emakeelt/võõrkeelt või siis ühe ainena keelt/keeli
19	keskmine õppetundide arv nädalas õpetaja kohta (va kutseõppeasutuste mittetatsionaarne üldharidusõpe ja MUBA üldharidusõpe)
43	täienduskoolitustel osalenud 2022/2023. õa õpetajate keskmine täienduskoolitusel osalemise maht õppeaastas akad tundides (periood 2019/2020-2021/2022. õa)
40%	keskmine täienduskoolitustel osalenud 2022/2023. õa õpetajate osakaal perioodil 2019/2020-2021/2022. õa
10	õpilaste ja õpetajate suhtarv
34	õpetajate ja direktorite suhtarv

Õpetajate järelkasvu tegevuskava

- **Tegevuskava** on koostatud tuginedes arengukavale, uuringutele ja kultuurikomisjoni ning töögrupi aruteludele.
- Õpetajate järelkasvu tegevussuunad on esitatud järgmiste teemade kaupa:
 - Juhtimiskvaliteet ja organisatsioonikultuur
 - Õpetajate ja tugispetsialistide esma- ja täiendusõpe
 - Karjääri- ja arenguvõimalused
 - Ametikaare ülene tugi, sh alustavate õpetajate toetamine
 - Töö ja palgakorraldus ning tugipersonali kaasamine
 - Õpetajaameti atraktiivsus
- Õpetajate järelkasvu tegevussuunad aastani 2026

Õpetajate ettevalmistus

Tasemeõpe

- Õpetajakoolituse lõpus MA + õpetajakutse;
- muu õppekava BA lõpetaja õpetajakoolituse MA õppesse.

Täiendusõpe

- Ainealane ja pedagoogiline;
- kvalifikatsiooninõuetele vastav õpetaja – lisakompetentsid, enesetäiendus;
- kvalifikatsiooninõuetele mitte vastav – olemas MA muul erialal, vajab kompetentside tõstmist õpetajakutse taotlemiseks;
- arenguprogrammid ja meistriklassid – koolipõhised, koolivälised.

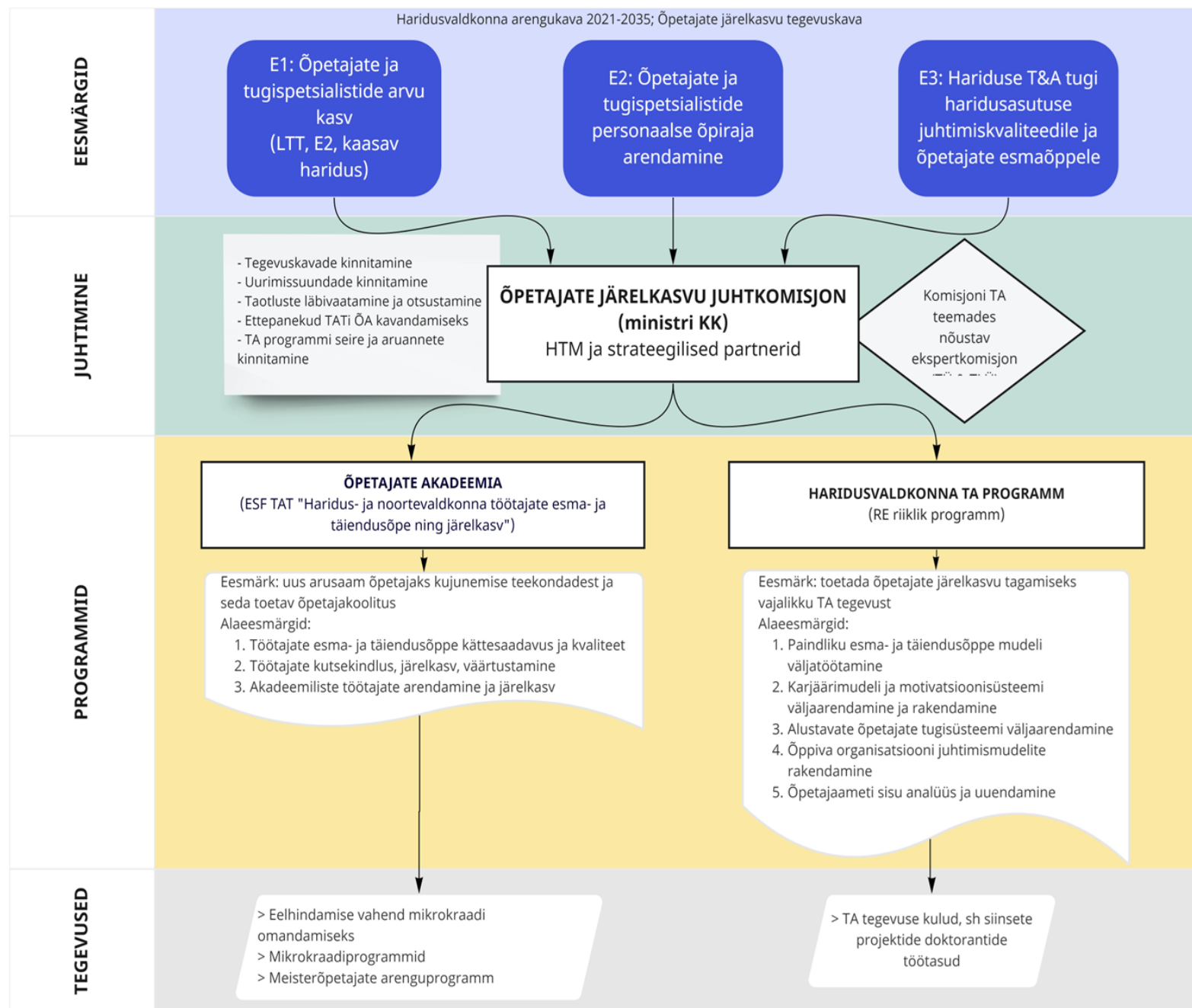
Õpetajate ettevalmistus õpetajakoolituses

- Õpetajakoolituse õppekavadel lisaõppekohad: Tartu Ülikoolis **262** ja Tallinna Ülikoolis **155** lisaõppekohta õpetajakoolituse õppekavadel;
- **Õpetajate Akadeemia**
 - Sihtgrupp:** koolis töötavad kvalifikatsiooninõuetele mittevastavad õpetajad;
 - Eesmärk:** kvalifikatsioonita õpetajate osakaalu vähenemine, õpetajaerialal õppimise atraktiivsuse kasv ning õpetajakoolitusega seotud akadeemiline järelkasv;
 - Tegevused:**
 - eelhindamisvahend,
 - mikrokraadiprogrammid,
 - meisterõpetajate arenguprogramm

Õpetajate Akadeemia

Aastaks 2029 on ÕA tegevuste tulemusel:

- 1) vähenenud koolides töötavate kvalifikatsioonita õpetajate arv;
- 2) rakendunud töötamise ja õppimise ühildamist soodustav mikrokraadide põhine õpe loodus- ja täppisteaduste, matemaatika, eesti keel teise keelena ja kaasava hariduse õppekavadel;
- 3) tagatud õpetajakoolituse akadeemiliste töötajate järelkasv.

Õpetajate täiendusõpe

- **Uue ESF perioodi täiendusõpe:**
alus-, üld- ja kutsehariduse õpetajad/juhid, tugispetsialistid, arendusprogrammid haridusasutuste sisesed/vahelised), kooliarendus. (elluviija Harno, tellib ülikoolidelt, avatud taotlusvoorud);
- **Šveitsi programm alates 2024:**
haridusasutuste (lasteaiad, üldharidus- ja kutsekoolid), noortekeskuste ja kohalike omavalitsuste suutlikkuse tugevdamine mitmekeelses või mitmekultuurilises keskkonnas õpetamisel ja töötamisel.

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest!

Kontaktandmed:
heidi.uustalu@hm.ee
tel: 56459744

Õpetajate ettevalmistuse suunad ja sammud Tallinna Ülikoolis

LAK-õppe päev 12.04.2023 Tartu

Katrin Poom-Valickis, PhD

Tallinna Ülikool, Haridusteaduste instituut

TALLINN UNIVERSITY

Õpetajaks kujunemise tee

TALLINN UNIVERSITY

Muutunud õpetaja õppimine

TALLINN UNIVERSITY

Keeleteadlik aineõpetus...

suutlikkus lõimida ainealased tekstid ja neile omased lugemis-ja kirjutamisstrateegiad aineõpetusega.

Eeldused

- *Õpetaja teadlikkus ja arusaam, et iga õpetaja on keeleõpetaja ja läbi selle mõtlemise õpetaja*
- *Õppija ja õppimine keskmes*
- *Uurimuslik lähenemine oma tööle, õpetaja pädevused*
- *Õpetajate koostöö*
- ❑ ***Kool kui õpetajat toetav ja jõustav keskkond – kooli kliima ja keskkond***

TALLINN UNIVERSITY

Eestvedamine

- Kaasav juhtimine ja vastutuse jagamine
 - Ühine sihiseade ja teekaart
- “Omanditunne”, tähenduslikkus ja dialoog

Kogu kooli kultuuri muutus

- Koolis loodud uued õpetamismeetodid
 - Uute lahenduste jagamine
- Tõendite kogumine uute sihtide seadmiseks

Tõendus põhine uuendus

- Tõendite kogumine ja muutuse hindamine
- Õpetajate juhitud/kaasavad uuringud

Koos loomine

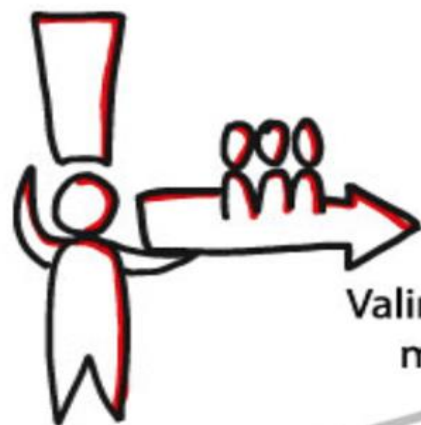
- Vajaduste määratlemine
- Lahenduste loomine koos ülikooli ekspertidega

TULEVIKUKOOL

TÕENDUSPÕHISUS JA KOOSTÖÖ

Oleme
muudatuse
edukalt
rakendanud!

Valime õppijatest lähtuva
muutuse valdkonna

Kogume andmeid ja analüüsime
muutuse protsessi ülikooli toel

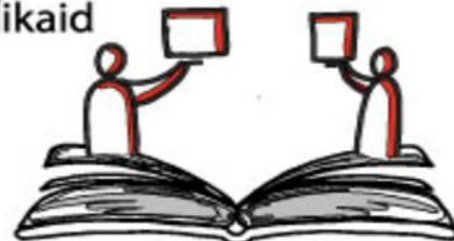

KOOL JA ÜLIKOOL KOOS

Õpime teiste
koolide kogemustest

Loomme üheskoos uusi
lahendusi ja metoodikaid

Suuname muutust õpetajate ja
juhtkonna meeskonnaga

Haridusteaduste
instituut

Õpetaja kui õppimise ekspert ja ekspertõppija

- Fookuses õppimine ja õppija areng*
- Õpetajakoolituse õppekavade tõenduspõhine arendamine*
 - Õpetaja kui õppiv professionaal*
 - Tööriistad oma praktika uurimiseks ja arendamiseks - uurimispädevus ja uurimuslik mõtteviis*
 - Tulevaste õpetajate hoiakute ja arusaamade olulisus –*
sest kui ei muutu mõtteviis ei muutu ka teod

Õpetajate esmaõpe

Klassiõpetajad

- *Multikultuuriline õpikeskkond*
- *Erineva kultuuri- ja keeletaustaga õpilaste toetamine*
- *Lõimitud aine- ja keeleõpe*

Aineõpetajad

- *Aine- ja keeleõppe lõimimine mitmekultuurilises õpikeskkonnas 6 EAP*

Lisaks põhimooduli ained: Õppimine ja areng 6 EAP, Õppimise sotsiaalsed ja emotsionaalsed aspektid 6 EAP, Kaasava hariduse rakendamine koolis 6 EAP

Täiendusõpe

- *"Õpetamine mitmekeelses klassis"*
- *"Mitmekeelse õpilase toetamine"*
- *"Klassiõpetaja mitmekeelses klassis"*

TALLINN UNIVERSITY

Soovitus

- *Merilin Aruvee doktoritöö “Tekstikeskne aine-ja keeleõpetus: teoreetiline raamistik ja praktilised soovitusused”, TLÜ 2023*
- *TLÜ ekspert eetris saated*

TALLINN UNIVERSITY

TIITEL PROFESSIONAALNE TULEB
PIDEVALT UUESTI VÄLJA TEENIDA LÄBI
IGAPÄEVASE TEGEVUSE JA ÕPPIMISE
(SIMONS , 2014)

*Professionaalsus ei väljendu enam sedavõrd saadud
hariduses või omandatud ametis vaid eelkõige meie töö
tegemise viisis ehk kvaliteedis.*

Tänan tähelepanu eest!

Õpetajate ettevalmistuse suunad ja sammud Tartu Ülikoolis

Krista

Uibu

TÜ haridusteaduste instituudi
õpetajate seminari juhataja,
algõpetuse professor

PÕHIMÕTTED, MILLEST LÄHTUME

- Õpetajate ettevalmistamisel on aluseks kutsestandardid.
- „Õpetajakoolitus ei ole suunatud niivõrd konkreetsete metoodikate omandamisele, vaid õpetaja kui terviku kujundamisele, õpetaja identiteedi ja tegevusvõimekuse kujundamisele, mis aitavad tal välja töötada alternatiive ja teha otsuseid erinevate probleemide lahendamiseks.“

(Margus Pedaste)

- Tulevasi õpetajaid valmistatakse ette nii, et nad tajuksid vajadust ennast pidevalt ja paindlikult täiendada erinevatel olulistel teemadel, eesmärgiga toetada nende professionaalset arengut. Nii osaleb Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi täienduskoolituskursustel igal aastasel rohkem inimesi kui tasemeõppes.

MIDA UURINGUTEST TEAME?

Muudatused õpetajakoolituses tuleks teha analüüsidele tuginedes.

TALIS 2018 (Taimalu, Uibu, Luik, & Leijen, 2019)

- 25% Eesti õpetajatest vastas, et nad olid saanud õpetajakoolituses ettevalmistuse mitmekultuurilises keskkonnas õpetamiseks.
- 14,4% õpetajatest leidis, et on hästi ette valmistatud mitmekeelses ja -kultuurilises keskkonnas õpetamiseks.

Timoštšuk, Uibu, & Vanahans (2022):

- Hoiakud (avatus, uudishimu, austus), mitte teadmised on kultuuridevahelise pädevuse kujundamise lävepakuks.
- Mida pikema staažiga on õpetaja, seda püsivamad on tema hoiakud.
- Muuta tuleks hoiakuid, pakkudes täienduskoolituskursusi – toetamaks õpetajate professionaalset arengut.

LAK-ÕPE ÕPETAJAKOOLITUSES

1. LAK-õppeained õpetajakoolituse õppekavades
2. LAK-õppe temaatika üliõpilastöodes
3. Täienduskoolituskursused tegevõpetajatele
4. LAK-õppe põhimõtteid rakendatakse projektis „LapsEST“

LAK-AINED ÕPPEKAVADES (1)

Klassiõpetajatele (BA ja MA integreeritud õpe)

Eripedagoogika ja logopeedia (BA)

- Valikaine „Lõimitud aine- ja keeleõpe“ (3 EAP) alates 2013/2014 (loodud TÜ õpetajate seminari, Narva Kolledži ja Tallinna Ülikooli koostöös)

Kursus annab ülevaate LAK-õppe olemusest, eesmärkidest ja õppe läbiviimise põhimõtetest, arvestades Põhikooli riiklikku õppekava ja nüüdisaegset mitmekultuurilist õpikeskkonda.

- Valikaine „Muukeelse õpilase keeleline toetamine ja õpetamine“ (3 EAP)

Koolieelse lasteasutuse õpetaja (BA)

- Valikaine „Muukeelne laps lasteaias“ (3 EAP)

MILLELE KESKENDUTAKSE?

- LAK-õpe kui katusmõiste eriilmelistele õppekorralduslahendustele (keelekümblus, keelelaager, perevahetus)
- LAK-õppe mudelid ja põhielemendid (aine sisu, kognitiivsed oskused, keel ja kultuur)
- Aine sisu õpetamise põhimõtted LAK-õppes
- Tugistruktuuride (*scaffolding*) kasutamine sihtkeeles aine õpetamisel
- Sihtkeeles õpetamise põhimõtted LAK-õppes
- Kommunikatiivne lähenemine; keeleõppe ja keele kasutamise tasakaal LAK-õppes
- Mitmekultuurilisust väärtustavate hoiakud
- Hindamine ja tagasiside LAK-õppes
- Ainetevahelised ja aineteülesed seosed; õppematerjalide kohandamine

LAK-AINED ÕPPEKAVADES (2)

Aineõpetajatele, kes õpetavad õppijate emakeelest erinevas keeles (MA) – vene koolides eesti keeles õpetavad aineõpetajad, eesti koolides võõrkeeles õpetavad aineõpetajad:

- „LAK-õppe põhimõtted ja rakendamine“

Kursuse eesmärk on anda ülevaade aine- ja keeleõppe lõimimise põhimõtetest ja arendada vajalikke oskusi LAK-õppe rakendamiseks.

Väljundid: Üliõpilased mõistavad keeleoskuse osatähtsust LAK-õppes, oskavad analüüsida ja koostada õppematerjale LAK-õppe põhimõtetest lähtuvalt ning kavandada ainetundi LAK-õppe põhimõtteid silmas pidades.

VALIK HI-s KAITSTUD LÕPUTÖÖDEST

- **Aile Lehtse** „Learning CLIL through CLIL: teacher students' perceptions of the practice and its effectiveness“ (magistritöö)
- **Margot Oinus** „Inglise keele ja kehalise kasvatuses lõimimise rakendamisest ühe Tartu kooli 4. klassi näitel“ (magistritöö)
- **Egert Sarapuu** „Lõimitud aine- ja keeleõppe printsiipidel põhinev õppematerjal rahvustoitute õpetamiseks II kooliastme inglise keele tunnis“ (bakalaureusetöö)
- **Merike Palopson** „Eesti õppekeeleka koolide klassiõpetajate uskumused lõimitud aine- ja keeleõppes“ (bakalaureusetöö)

PROJEKT „LapsEST“ (TLÜ ja TÜ)

Projekt toetab eestikeelsele õppele üleminekut ja üldharidusprogrammi elluviimist Eestis.

Eesmärk on luua tehnoloogiaga rikastatud mängud eesti keele õpetamiseks lasteaia venekeelsetele ja keelekümblusrühmadele.

Loodav digiõppevara võimaldab toetada eesti keelest erineva emakeelega laste eesti keele ja kultuuri omandamist, lõimides erinevaid koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas kehtestatud üldoskuste ja õppe-kasvatuse valdkondi. Õppevara kasutamiseks korraldatakse koolitusi ja koostatakse juhendmaterjal (õpetajatele, lasteaiajuhtidele ja teistele spetsialistidele).

Heily Leola doktoritöö

„Lasteaia õppevara arendamine tehnoloogiaga rikastatud eesti keele mängude loomise kaudu“

JÄRGMISED SAMMUD

*„Kuna järgmisel aastal on plaanis alustada põhjalikuma tööga /.../
õpetajakoolituse õppesisu ja õppemeetodite uuendamiseks, siis ei ole praegu
mõistlik ülikoolide suures ressursikitsikuses hakata tegema eraldi analüüsi sellest,
kuidas erinevad õppekavad ja õppeained spetsiifiliselt toetavad muu kodukeelega
õpilaste kaasamist ja õppimist klassiruumis.“*

(Margus Pedaste)

Täna kuulamast!

ut.ee

info@ut.ee

tartuylkool
tartuuniversity

unitartu
unitartuscience
unitartutiksu

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Vestlusring: Iga õpetaja on keeleõpetaja. Kuidas?

- Heidi Uustalu, HTM haridusjuhtimise ja õpetajapoliitika valdkonna juht
- Katrin Poom-Valickis, TLÜ haridusteaduste instituudi õpetajahariduse professor
- Krista Uibu, TÜ haridusteaduste instituudi õpetajate seminari juhataja, algõpetuse professor
- Anna Golubeva, TÜ Narva Kolledži mitmekeelse hariduse keskuse juhataja
- Hiie Asser, Tartu Annelinna Gümnaasium direktor, kasvatusteadusdoktor

Vestlusringi juhib Kristo Siig, Emili Kooli ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja; haridustehnoloog ning ajalooteemaliste õppevideote looja;

Kas iga laps on võimeline õppima teises keeles?

Merit Hallap

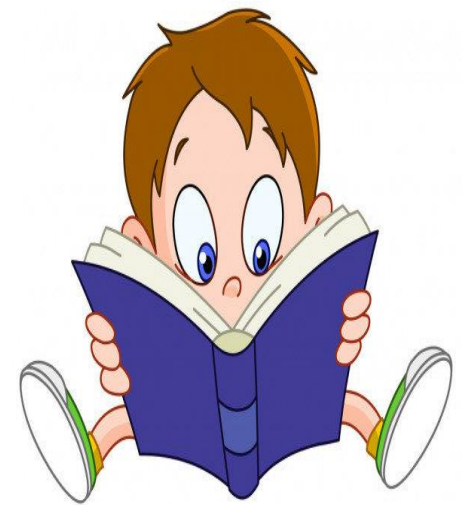
Luunja Keskkooli logopeed

merit.hallap@luunja.edu.ee

12.04.2023

Keeleoskus_1

Kõne mõistmine

Hiired pühkisid ja heitsid pilke.

ABIKS:

MILLELT? MIDA?

KELLELE? MILLISEID?

Hiired pühkisid ja heitsid pilke.

Mis tunne on pidevalt mitte mõista, mida kuuled või loed?

Hiired pühkisid laubalt hirmuhigi ja heitsid
päevakangelasele aupaklikke pilke.

Keeleoskus_2

Kõneloome

Mida on õpilasel vaja eesti keeles teha?

⇒Tervitamine, tänamine → nimetamine →keeldumine → abi palumine jne

AGA KA:

Kirjeldamine → selgitamine → põhjendamine → naljatamine jne

Raskused eelkõige keskmise ja madalama võimekusega lastel (Pulver, Toomela, 2012)

Koolis on õpilasi, kel on

arenguline erivajadus + piiratud keeleoskus

Teadus ütleb:

Mitmekeelsed erivajadustega õpilased suudavad omandada teise keele samal tasemel ükskeelsete erivajadustega õppijatega (Kay-Raining Bird jt, 2016; Lim jt, 2018).

Keele omandamise ja keele vahendusel õppimise aluseks on keelelise info töötlusvõime.

Keeletöötlusvõime

TAJU: kõnekuulmistaju peab olema täpne ja kiire → vaja on eristada häälikuid, sõnu, grammatilisi tunnuseid.

Keelepuudega lapsel on kõnekuulmistaju aeglane, ebatäpne ja vähe diferentseeritud.

MÄLU: verbaalne töömälu on ruum, milles hoitakse kuulmise teel tajutud kõnelist infot (sisendit) ja töödeldakse seda arusaamiseni. Tajutut üritatakse seostada püsimälus oleva infoga.

Keelepuudega lapsel on töömälu piiratud mahuga ja aeglase info töötlusega.

NB! Meelde (pikaajalisse mällu salvestub) jääb see, mis on arusaadav.

TÄHELEPANU: tähelepanu on eeldus kõne tajumiseks ning see koordineerib info liikumist töömälu erinevate osade ja pikaajalise mälu vahel.

Keelepuudega lapsel on piiratud tähelepanu maht, püsivus, jaotuvus.

Keelepuue tähendab suuri raskusi

- tööjuhendite mõistmisel
- suuliste tekstide mõistmisel
- suulise tekstide loomel
- uute sõnade (sh terminite) omandamisel
- lugemis- ja kirjutamisoskuse kujunemisel
- loetu mõistmisel
- võõrkeelte õppimisel

Raskused pole ajutised, vaid püsivad!

Kas õpetaja tunneb ära keelepuudega mitmekeelse õpilase?

Ortiz jt (2020): eriti keeruline algklassides

Probleemid:

- Pole (vähe on) mitmekeelseid tugispetsialiste
- Pole sobivaid hindamisvahendeid
- Hindamisel ei arvestata, kas ja kuidas on last õpetatud
- Ei osata arvestada puude ja keeleoskusega seotud tunnuseid kombineeritult

Võrrelda saab samasuguse sotsiaal-haridusliku-keelelise taustaga lapsega

Keele omandamise võime kahjustusele viitab

- Arenguprobleemid enne kooli (sh emakeeles)
- Sisend (keelega kokkupuude) ja keeleoskuse tase pole vastavuses $\Rightarrow$ aeglane arengudünaamika
- Õpitu kiire unustamine
- Õpitu ei rakendu uues olukorras/ülesandes
- Lugemis- ja kirjutamisraskused
- Suhtlemisprobleemid
- Motivatsiooni kiire langus, puudus (liiga raske!)

(Vt ka Padrik & Hallap, 2020)

Kui õpilapsel on keelepuue.....

NB! Keelepuudega laps töötleb sisendit aeglaselt ja ebaefektiivselt → *õpib palju vähem kui eakohase arenguga laps ja õpib ka valesti*

⇒ Keelepuudega muukeelsele õpilasele on vaja luua teistsugune arengukeskkond, sh *on last vaja teistmoodi õpetada* kui eakohaselt arenevat last.

⇒ Keelepuudega muukeelse õppija puhul *ei piisa ainult suuremast sisendi hulgast, nt rohkematest keeletundidest*, mis võib aidata eakohase arenguga eesti keele kui teise keele õppijat.

Vaja on luua tingimused keele (kõnelise info) töötlemiseks ehk *toetada taju, mälu, mõtlemist keele omandamisel ja keele vahendusel õppimisel*.

Madrid & Pérez Cañado (2018) ja Roiha (2014) märgivad, et erivajadustega õppijatele on *vaja teha suuri kohandusi* LAK-õppes. Vastav kompetents on alles kujunemas ning ka teadusuuringuid selle kohta on vähe.

Õpetaja

Eestis

- Õpetajate teadmised ja õppetegevused pole efektiivsed
- Õpetajad ei oska hinnata, millised teadmised neil puuduvad
- Pole ühtset abisüsteemi
(Pulver, Toomela, 2012)

Kas olukord on muutunud?

Mujal

- Õpetajate teadmised ja oskused tööks erivajadustega mitmekeelsete õpilastega on puudulikud → vajalikud selleteemalised koolitused (De Valenzuela, 2016; Ortiz jt, 2020; Roiha, 2014)
- Ortiz jt (2020): õpetajatel on vähenenud ootused, negatiivne suhtumine

Õpetaja saab alustada oma kõne jälgimisest/muutmisest

„Lapsed, olge head ja palun tehke lahti töövihik leheküljelt nelikümmend viis, kust teeme nüüd kõigepealt ära harjutuse neli, mis on sellel leheküljel viimane.“

„Ava töövihik – lehekülg nelikümmend viis. Leia harjutus neli!“

Õppematerjal on suur murekoht

Kas viiendas reas kohal number 3 istuvast poisist vasakul pool istub tüdruk või poiss?

T.Lõhmus, M.Saks. Matemaatika 1.klassile I osa (Avita)

LAK-õppes anti kõigile samad ülesanded, aga eeldati erinevat tulemust (Roiha, 2014).

Õpetaja oskused materjali valida, kohandada ja koostada?

hev.edu.ee

Hiired pühkisid laubalt hirmuhigi ja heitsid päevakangelasele aupaklikke pilke.

Sellest ajast on kirjul hiirel vaba voli kaagutada, haukuda ja pöristada nii palju kui süda kutsus. (Eesti keele õpik, 1.kl, I osa, Avita)

Paljasjalgse Ilmari jättis ta reele kasuka sisse, mind, kellel jalas ema kotad, talutas veidi edasi laiale sihile. (Eesti keele õpik, 4.kl, II osa, lk 30, Avita)

Talveabstraktsioone võib leida tiikide, järvede ja loikude jääpeeglitel. (lk 64)

Ei saa lapsevanemata...

- Erivajadustega laste vanemate ja õpetajate suhtlusraskused
- Lapsevanemate mure: kuidas aidata last, kui ei oska õppekeelt? (De Valenzuela, 2016)

Põhimõte: kodus anda teha vaid seda, millega õpilane ISE hakkama saab

Kas iga laps on võimeline õppima teises keeles?

⇒ Ei ole, kui

⇒ On, kui

Allikad

- Alba A. Ortiz, María E. Fránquiz & Gilberto P. Lara (2020). The education of emergent bilinguals with disabilities: State of practice. *Bilingual Research Journal*, 43 (3), 245-252
- De Valenzuela, J., E. Kay-Raining Bird, K. Parkington, P. Mirenda, K. Cain, A. MacLeod, and E. Segers (2016). Access to Opportunities for Bilingualism for Individuals with Developmental Disabilities: Key Informant Interviews. *Journal of Communication Disorders*, 63, 32–46.
- Kay-Raining Bird, E., F. Genesee, and L. Verhoeven (2016). Bilingualism in Children with Developmental Disorders: A Narrative Review. *Journal of Communication Disorders*, 63, 1–14.
- Lim, N., O'Reilly M.F., Sigafoos, J., Lancioni, G.E. (2018). Understanding the Linguistic Needs of Diverse Individuals with Autism Spectrum Disorder: Some Comments on the Research Literature and Suggestions for Clinicians. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 48, 2890–2895.
- Madrid, D., & Pérez Cañado, M.L. (2018). Innovations and Challenges in Attending to Diversity through CLIL. *Theory into Practice*, 57 (3), 241–249.
- Mady, C. (2018). Teacher Adaptations to Support Students with Special Education Needs in French Immersion: An Observational Study. *Journal of Immersion and Content-Based Language Education*, 6 (2), 244–268.
- Ortiz, A.A, Fránquiz, M.E., & Lara, G.P. (2020). The education of emergent bilinguals with disabilities: State of practice. *Bilingual Research Journal*, 43 (3), 245–252.

- Padrik, M., Hallap, M. (2020) *Mitmekeelne erivajadusega õpilane koolis*. RITA-RÄNNE.

https://sisu.ut.ee/sites/default/files/ranne/files/kasiraamat_mitmekeelne_erivajadusega_opilane_koolis.pdf

- Padrik, M., Hallap, M. (toim) (2014). *Kõne- ja keelepuuded lastel ja täiskasvanutel*. TÜ Kirjastus. <http://hdl.handle.net/10062/36317>
- Roiha, A.S. (2014). Teachers' views on differentiation in content and language integrated learning (CLIL): Perceptions, practices and challenges. *Language and Education*, 28 (1), 1–18.
- Pulver, A., Toomela, A. (2012). *Muukeelne laps Eesti koolis*. Tallinn, 2012. <https://dspace.ut.ee/handle/10062/40681>

Aitäh kuulamast!

EESTI KUNSTIMUUSEUM

Kultuurirahits laiendab eestikeelset õpikeskkonda

Signe Siim,

Eesti Kunstimuuseumi haridus- ja publikutöö arendaja

Mis on Kultuuriranits?

- Kultuuriranits on toetusmeede, mis võimaldab põhikooli lastel ja noortel külastada õppeprogrammi osana kultuurivaldkonnas valdkonnas pakutavat.
- Kultuuriranitsa tegevustes osalemine on õpilasele kohustuslik.
- Lapsevanem rahaliselt ei panusta.
- Kool tohib ise juurde maksta ja/või kombineerida muude toetusmeetmetega.
- Õppekäik peab toimuma muuseumisse, teatrisse, kontserdile, kinno või näitusele.
- Ei tohi kasutada koolis kohapeal toimuvate kultuuriürituste, vabatahtliku osalemisega klassiekskursioonide ega huvitegevuse puhul.

Kui mahukas on Kultuuriranits?

- Esialgne idee oli 53 eurot iga põhikooli õpilase kohta.
- 2022. aastal oli see 7,61 eurot põhikooliõpilase kohta (keskustes 6,64 eurot, hõreda asustusega piirkondades kuni 13,55 eurot).
- **2023.** aasta Kultuuriranitsa toetusmeetme suuruseks 1,5 miljonit eurot ehk keskustes **9,60 eurot**, hõreda asustusega piirkondades kuni **19,58 eurot** põhikooli õpilase kohta.

EKM-is hindame, et Kultuuriranitsa toel on muuseumitunnis käinud õpilaste arv kasvanud 2021 *vers* 2022 u 25%.

Muuseumitunnis

EESTI KUNSTIMUUSEUM

Meie jaoks uus, LAK-õpe

- Aastal **2022** tehti EKM-is **1386** muuseumitundi **21 529** õpilasele.
- Aasta **2023 jaanuarist märtsini** on läbi viidud veidi enam kui **600** muuseumitundi enam kui **7 000** lapsele kõikidest maakondadest.
- EKM-i muuseumitunnid toetavad riiklikus õppekavas kirjeldatud õpitulemuste saavutamist ja üldpädevuste arendamist. Koolis õpitav ja näitusesaalis kogetav üheskoos aitavad õpilastel luua tervikpilti kunstimaailmast ning seostada kunsti muude õppeainetega.
- **2023/2024.** õ-a pakub EKM põhikooli I astmele **LAK-tunde** püsinäitustel.

kunstimuuseum.ekm.ee/muuseumitund/
kul.ee/kultuuriranits

Täna kuulamast! Loomingulist kevadet!

Signe Siim, Eesti Kunstimuuseumi Haridus- ja publikutöö arendaja

signe.siim@ekm.ee

Taskutel 509 0141

EESTI KUNSTIMUUSEUM

Töötoad: Õpetajalt õpetajale lõimitud aine ja keeleõppest –LAK-õppest

13.00 - 14.20 1.sessioon

1. „Mina – õpetaja, mina – professionaal. Koolitus- ja metoodikakeskuse roll õpetaja professionaalse arengu toetamisel“ Natalia Presnetsova, Tallinna Pae gümnaasium **Lithuania**
2. „Mängides keel selgeks“ Margit Pinna-Valge, Nataliya Lobosok ja Diana Astok, Jõhvi vene põhikool **Estonia -Latvia**
3. „Kui eesti keeles on raske õppida... Soovitusi logopeedilt“ Merit Hallap, Luunja Keskkool, logopeed **Sweden**
4. „Koosõppiv klassiruum: õppematerjalide kohandamine“ Iiris Oosalu ja Eva Ronk, Avatud Kool **Finland**

14.35 – 16.00 2.sessioon

1. “Keelekümbluskooli juhtimise kogemusi”, Tatjana Salu, Narva vanalinna riigikool **Estonia -Latvia**
2. “LAK-õppest mängeldes” Tatjana Baum-Valgma ja Anna Sele, Tallinna Läänemere gümnaasium, **Sweden**
3. “Koolipäev Pärnu linnas. Pärnu Tammsaare kooli koostöö linnavalitsusega” Kristel Kallau, Pärnu Kunstide Kooli direktor, Merle Taggu ja Luule Kustassoo, Pärnu Tammsaare kool **Lithuania**
4. “Projektõppe võimalused aineõppes” Iiris Oosalu ja Eva Ronk, Avatud Kool **Finland**

16.00 -16.15 Töötubade kokkuvõte **Sweden**

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kokkuvõte töötubadest

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kohtumisteni lõimitud aine- ja keeleõppe tegevustes ja tundides!

